

Lufa działa polskiego (litewskiego) – falkonet wielki, z wraka okrętu „Solen” (W-6)

NUMER INWENTARZA:

CMM/HŻ/693

TYTUŁ:

Lufa działa polskiego (litewskiego) – falkonet wielki, z wraka okrętu „Solen” (W-6)

AUTOR:

Hans Seber

CZAS POWSTANIA:

1560

TYP OBIEKTU:

broń

RODZAJ:

militaria

KALIBER:

71 mm

WAGOMIAR:

2.5 £

DŁUGOŚĆ:

2436 mm bez przydenka: 35,75 kalibra

DŁUGOŚĆ:

2596 mm całkowita

WAGA:

450 kg

WŁAŚCICIEL:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

SŁOWA KLUCZOWE:

broń palna, artyleria

KOLEKCJA:

broń

MIEJSCE POWSTANIA:

Wilno, Litwa (?)

MIEJSCE POZYSKANIA:

badania podwodne CMM

MATERIAŁ:

brąz

TECHNIKA:

odlewnictwo

DZIAŁ:

Historii Żeglugi i Handlu Morskiego

LOKALIZACJA:

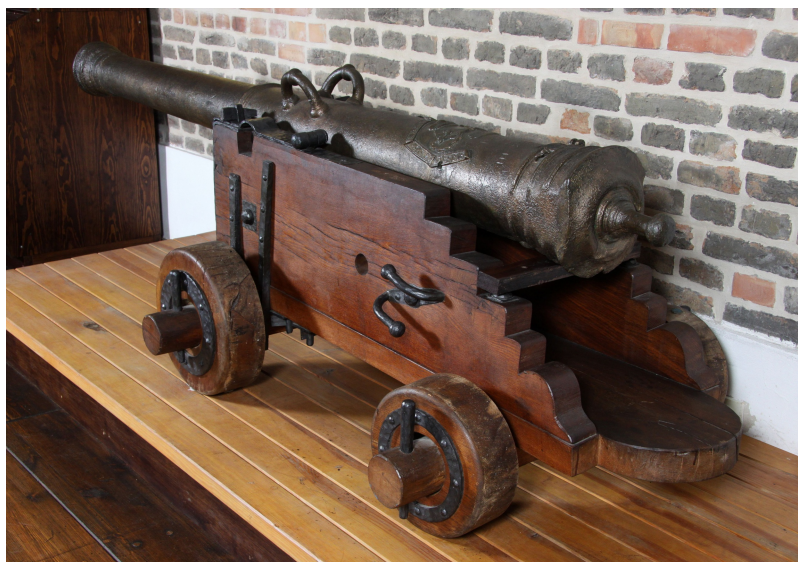
Spichlerze na Ołowiance w Gdańsku, wystawa

OPIS:

Kształt stożkowy, głowa wzmocniona pierścieniami. W połowie długości znajduje się uskok, dzielący lufę na dwie części – denną i wylotową. W pobliżu głowy, po lewej stronie wycięty znak w kształcie strzałki. Osie czopów znajdują się o $\frac{1}{4}$ kalibru poniżej osi przewodu lufy. W pobliżu czopów usytuowane pierścienie. Uchwyty czopowe półokrągłe z kulistymi obręczami pośrodku, uchwyt denny w kształcie spłaszczonej gałki na długiej szyjce, przydenek wypukły. Przy wzmocnieniu części dennej są widoczne ściecia po obu stronach lufy. Otwór zapałowy został wywiercony przed polem zapałowym. Lufa ma uszkodzone, wygięte ucho na skobel do pokrywy; przy jednym z zawiasów pozostały resztki tej pokrywy. W centralnej części pola dennego widnieje kartusz w kształcie symetrycznie sfalowanej wstęgi. Wewnątrz – pod kołpakiem wielkoksiążęcym – dwie tarcze górą nachylone ku sobie, z herbami Polski i Litwy. Na wstędze kartusza napis: SIGISMU[NDUS] AUGUST9 REX POLO[NIAE] MAG[NUS] DUX LITH[UANIAE] ME FE[CIT] 1560 (9 jest paleograficznym skrótem łacińskim US). Poniżej prostokątna ramka z sygnaturą ludwisarza: HANS SE/BER GU/S MICH. Pod ramką został wryty numer inwentarza: N 14 oraz masa: III:XII:V. Wykonana dla artylerii królewskiej Zygmunta Augusta, króla Polski i wielkiego księcia Litwy. Obiekt pochodzi z wraka szwedzkiego okrętu „Solen”, który zatonął w czasie bitwy na redzie gdańskiej, zwanej bitwą pod Oliwą, rozegranej między szwedzką i polską flotą w dniu 28 listopada 1627 roku. Podczas tej bitwy flota polska pokonała silną eskadrę przeciwnika, blokującą od paru miesięcy port gdański. Zdobyto okręt admirałski „Tigern”, zaś szwyper „Solena”, nie chcąc dopuścić do poddania galeonu, wysadził się w powietrze razem z okrętem, detonując komorę prochową na dziobie. Bitwa ta, stoczona w czasie długoletnich zmagañ polsko-szwedzkich na Bałtyku, okazała się najsłynniejszym zwycięstwem dawnej floty polskiej. „Solen” – średniej wielkości jednostka wśród bałtyckich okrętów – został zakupiony w Holandii, przebudowany w Ålvsborgu oraz uzbrojony. Dzięki eksploracji wraka „Solena”, oznaczonego w muzealnym rejestrze wraków jako W-6, CMM pozyskało kilka tysięcy zabytków. Wśród nich wyróżnić można wiele zespołów: przedmioty stanowiące wyposażenie okrętu, w tym duży zestaw naczyń kuchennych oraz rzeczy osobiste załogi. Odrębną kategorię zabytków stanowią narzędzia ciesielskie oraz części takielunku. Na okręcie nie mogło zabraknąć broni. Część uzbrojenia stanowi ręczna broń palna, reprezentowana przez kilka sztuk muszkietów. W tym miejscu wymienić też należy drewniane różki prochowe oraz sporą ilość ołowianych kulek muszkietowych. Znalezione również fragmenty osprzętu artyleryjskiego a także jednoosiowe łożo działowe datowane na przełom XVI i XVII w. Wydobyto także amunicję – różne rodzaje kul. Wśród nich znajdują się charakterystyczne dla ostrzału na morzu kule tańcuchowe, nożycowe i inne, służące do niszczenia takielunku i ożaglowania okrętów przeciwnika. Na tle skromnie zachowanego uzbrojenia ręcznego oraz osprzętu imponująco prezentuje się zespół dwudziestu spiszowych luf armatnich: działa szwedzkie, sygnowane Snopkiem, inicjałami CDS (Carolus Dux Soedermanlandiae) lub GRS (Gustavus Rex Sueciae) i datami, działa polskie odlane na Litwie oraz działa ruskie.

BIBLIOGRAFIA:

Iżewski, M., 1982, Spiszowe lufy armatnie z Solena w zbiorach Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku [w:] KHKM, R. XXX, nr 2, Warszawa, s. 215–224; Połujan, K., red., 2002, Orzeł i Trzy Korony. Sąsiedztwo polsko-szwedzkie nad Bałtykiem w epoce nowożytnej (XVI – XVIII w.), Warszawa, s. 237–238; Wróblewska, E., 2003, Lufy armatnie z Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku jako źródła historyczne do poznania dawnej morskiej sztuki wojennej [w:] Ludwisarstwo w Polsce, Toruń, s. 164–171.

NARODOWE
MUZEUM
MORSKIE
w Gdańsku

WIRTUALNE
MUZEUM
MORSKIE

Copyright © 2016 Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku. Niektóre prawa zastrzeżone

KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Projekt Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

WSPARCIE UDZIELONE Z FUNDUSZY NORWESKICH I FUNDUSZY EOG, POCHODZĄCYCH Z ISLANDII, LIECHTENSTEINU I NORWEGII, ORAZ ŚRODKÓW KRAJOWYCH.

[POLITYKA PRYWATNOŚCI](#)